

Αναδυόμενος Γραμματισμός και ΤΠΕ: Το Άλμπουμ της Τάξης μου

Τζήμα Αγορίτσα¹, Γώτη Ευθυμία², Γιάγκογλου Δήμητρα³

¹Νηπιαγωγός, 12ο Νηπιαγωγείο Βέροιας
agtzima@gmail.com

²Σχολική Σύμβουλος 36ης Περιφέρειας Π.Α.
efigoti@gmail.com

³Νηπιαγωγός, 12ο Νηπιαγωγείο Βέροιας
dimgiag@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα της Γλώσσας του Νηπιαγωγείου (ΔΕΠΠΣ, 2003 & Νέο (πιλοτικό) Αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο, 2011) ο εκπαιδευτικός οργανώνει παιδαγωγικές δραστηριότητες με σκοπό την εξωτερίκευση των γνώσεων των παιδιών αναφορικά με τη γραφή και ανάγνωση (αναδυόμενος γραμματισμός) προκειμένου να τα οδηγήσει στο συμβατικό γραμματισμό. Ένα πρόσθετο εργαλείο που συμβάλλει ουσιαστικά στην υλοποίηση των στόχων του αναλυτικού προγράμματος ως δυναμικό μέσω διδασκαλίας είναι οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας και ειδικότερα ο Η/Υ. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα σχέδιο δράσης με θέμα «Το άλμπουμ της τάξης μου» που αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο με στόχο την ανάδυση του γραμματισμού των νηπίων. Η δράση υλοποιήθηκε σε 5 τμήματα νηπιαγωγείων του Ν. Ημαθίας κατά τη σχολική χρονιά 2012-2013.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), αναδυόμενος γραμματισμός

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην παιδαγωγική διαδικασία όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων αποτελεί μια πραγματικότητα. Στην προσχολική εκπαίδευση η πληροφορική και η χρήση του Η/Υ εισάγονται με το ΔΕΠΠΣ (2003) με σκοπό τα παιδιά «...να εξοικειωθούν με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του, ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας καθώς και ως εργαλείου ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών τους δραστηριοτήτων...».

Στο Νέο (Πιλοτικό) Αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο (2011) οι ΤΠΕ αποτελούν μια μαθησιακή περιοχή που εντάσσεται στο ενιαίο πρόγραμμα σπουδών από το Νηπιαγωγείο ως το Γυμνάσιο, λειτουργούν σε σχέση με άλλες μαθησιακές περιοχές και η χρήση τους δεν είναι αυτοσκοπός. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει τις ΤΠΕ προκειμένου να εμπλουτίσει τις μαθησιακές εμπειρίες, να ενισχύσει βασικές ικανότητες και να παραγάγει προστιθέμενη αξία στις εκπαιδευτικές πρακτικές και οι μαθητές τις

επιλέγουν προκειμένου να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένες καθημερινές ανάγκες και καταστάσεις.

Οι ΤΠΕ συμβάλλουν καταλυτικά τόσο στην καλλιέργεια μιας νέας παιδαγωγικής αντίληψης, η οποία διευκολύνει νέους ενεργητικούς και βιωματικούς τρόπους μάθησης, όσο και στην ανάπτυξη νέων στάσεων και ικανοτήτων. Επιπλέον, αποτελούν διεπιστημονικό εργαλείο προσέγγισης της γνώσης σε όλο το φάσμα προγραμμάτων σπουδών. Οι πλειονότητα των ερευνητικών πορισμάτων δείχνει θετικές επιδράσεις των ΤΠΕ όταν αυτές λειτουργούν συμπληρωματικά στις άλλες δραστηριότητες, στη μάθηση των μικρών παιδιών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2011).

Ειδικότερα, ο Η/Υ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πολυαισθητηριακό και δυναμικό μέσο διδασκαλίας σε όλα τα μαθήματα από τη γλώσσα και τα μαθηματικά μέχρι και τις τέχνες (Ράπτης & Ράπτη, 2004). Συγκεκριμένα η οργανωμένη ενασχόληση των παιδιών από μικρή ηλικία σε δραστηριότητες με Η/Υ βοηθά στην ανάπτυξη της νοημοσύνης τους, τον εμπλουτισμό των γνώσεων, την ενίσχυση της μνήμης τους, την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, την ανάπτυξη συνεργατικού πνεύματος, τη διεύρυνση της επικοινωνίας καθώς και των δεξιοτήτων αναστοχασμού (Κόμης, 2004).

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ερευνητικά δεδομένα που αναδεικνύουν ότι η κατάλληλη χρήση υπολογιστών από παιδιά μικρής ηλικίας (2-4 ετών) υπό την επίβλεψη ενήλικα ευνοεί τη γλωσσική τους ανάπτυξη (Lynch & Warner, 2004). Κάποιες έρευνες επικεντρώνονται στη χρήση της τεχνολογίας για την ανάπτυξη πρώιμου γραμματισμού (Vernadakis, Avgerinos, Tsikori & Zachopoulos, 2005, Van Daal & Reitsma, 2000), κάποιες άλλες στην καλλιέργεια της φωνολογικής επίγνωσης (Segers & Verhooven, 2003, Mioduser, Tur-Kaspa & Leitner, 2000) και τέλος άλλες στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου (Segers & Verhooven, 2003) (όπως αναφέρεται στο Τζήμα & Γώτη, 2013).

Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα μάθησης, να οργανώνει και να σχεδιάζει μαθησιακές δραστηριότητες ώστε να δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να εξωτερικεύουν τις γνώσεις γραμματισμού δηλαδή τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους για την ανάγνωση και τη γραφή, και πάνω σ' αυτές να δομούνται οι νέες γνώσεις τους και σταδιακά να οδηγούνται στον συμβατικό γραμματισμό (Whitehurst & Lonigan, 1998, Teale & Sulzby, 1986, Παπούλια Τζελέπη, 2001, Ferreira & Teberosky, 1982, Γώτη, 2010). Η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής μπορεί να αναδύεται από την επαφή του παιδιού με τις ευκαιρίες γραφής και ανάγνωσης που προσφέρονται από τον περιβάλλοντα γραπτό λόγο στην προσπάθειά του να καλύψει τις καθημερινές επικοινωνιακές του ανάγκες (Παπούλια – Τζελέπη, 2001).

Μία δραστηριότητα που συμβάλλει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού είναι η «διδασκαλία» του ονόματος του παιδιού (Γώτη & Ντίνας υπό δημοσίευση). Δραστηριότητες που έχουν σχέση με το «μικρό όνομα» συμβάλλουν στην γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών καθώς το όνομα είναι το πρώτο κείμενο που θέλει να αναγνωρίσει (να διαβάσει) και να γράψει ένα παιδί (όνομα δικό του, των γονιών του, των αδερφών του, των συμμαθητών του, των δασκάλων κ.α.) (Curto, Morillo & Teixido, 1998). Έτσι δίνεται η πρώτη ευκαιρία να συνδέσουν τον προφορικό με τον γραπτό λόγο (Villaume & Wilson, 1989). Επίσης είναι σταθερό και για το λόγο αυτό είναι η πρώτη λέξη που μαθαίνουν τα παιδιά να γράφουν συμβατικά (Ferreiro & Teberosky, 1982. Γώτη & Ντίνας υπό δημοσίευση).

Μέσα από τις δραστηριότητες του ονόματος τα παιδιά μαθαίνουν να διαχωρίζουν τα γράμματα από τα σχέδια, τους αριθμούς, τα σκαριφήματα (Curto,

Morillo & Teixido, 1998), την κατεύθυνση της γραφής (από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω), υιοθετούν δηλαδή κανόνες συμβατικής γραφής (Curto, Morillo & Teixido, 1998. Γώτη & Ντίνας υπό δημοσίευση). Επίσης με την ενασχόληση γραφής του ονόματος τα παιδιά κατανοούν ότι συγκεκριμένα γραφήματα αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους ήχους και έτσι κατακτούν την αλφαβητική γνώση την ικανότητα δηλαδή να αναγνωρίζουν τα γράμματα, να τα ονομάζουν και να εκφέρουν τους ήχους των γραμμάτων του αλφάβητου (Adams, 2003). Ο συλλαβισμός των παιδιών σε γραπτά δείγματα «ξεκινάει από τη χρήση μερικών γραμμάτων από το όνομά τους, συνεχίζεται με τη χρήση γραμμάτων από τα ονόματα άλλων παιδιών καταλήγει στη χρήση νέων γραμμάτων, καθώς γνωρίζουν περισσότερο το αλφάβητο (Raides & Canady, 1982 όπως αναφέρεται στο Κουτσουβάνου, 2000)». Τέλος, τα παιδιά με τη γραφή του ονόματος κατακτούν φωνολογικές δεξιότητες (αντίληψη αρχικού και τελικού φωνήματος και ομοιοκαταληξία) (Blair & Savage, 2006. Γώτη & Ντίνας υπό δημοσίευση).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση ενός σχεδίου εργασίας που αφορά την ανάδυση γραμματισμού με τη χρήση του Η/Υ και έχει τίτλο «Το άλμπουμ της τάξης μου». Το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας εκπονήθηκε σε συνεργασία πέντε νηπιαγωγών και της Σχολικής Συμβούλου Π.Α. στα πλαίσια βιωματικών σεμιναρίων με θέμα «Αναδυόμενος Γραμματισμός και ΤΠΕ».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το σχέδιο εργασίας «Το άλμπουμ της τάξης μου» υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2012 – 2013 σε τρία νηπιαγωγεία του Ν. Ημαθίας (12^ο Βέροιας (2 τμήματα), 17^ο Βέροιας (1 τμήμα) και 2^ο Μακροχωρίου (2 τμήματα)) και συμμετείχαν νήπια και προνήπια. Ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα ήταν από 17 έως 22 παιδιά. Η διάρκεια του σχεδίου εργασίας ήταν περίπου ένας μήνας (Οκτώβριος – Νοέμβριος). Οι ειδικοί σκοποί της δράσης και οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν σύστοιχοι με το ΔΕΠΠΣ (2003) και το Νέο αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο (2011). Η πορεία υλοποίησης του σχεδίου εργασίας πραγματοποιήθηκε και στα 5 τμήματα των νηπιαγωγείων με μικρές παραλλαγές λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών του κάθε σχολείου (νηπιαγωγός, μαθητικό δυναμικό, υλικοτεχνικός εξοπλισμός). Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν έγιναν σύμφωνα με το μοντέλο της ενεργητικής συμμετοχής των νηπίων στα πλαίσια της βιωματικής μάθησης. Τα νήπια προκειμένου να πραγματοποιήσουν τους στόχους της δραστηριότητας εργάστηκαν σε ομάδες 2-4 ατόμων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ «ΤΟ ΑΛΜΠΟΥΜ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΟΥ»

Στόχος : Παραγωγή γραπτού λόγου : Να γράψουν στον Η/Υ το όνομά τους.

Ανάπτυξη προφορικού λόγου : Να παρουσιάσουν τον εαυτό τους.

Επιμέρους στόχοι :

- Να γνωρίσουν βασικές λειτουργίες ψηφιακών συσκευών (φωτογραφική μηχανή).
- Να εξοικειωθούν με βασικές ενέργειες στην οργάνωση και διαχείριση αρχείων και φακέλων.
- Να εξοικειωθούν με το λογισμικό παρουσιάσεων powerpoint.

Μεθοδολογία : Εργασία σε ζευγάρια και ατομικά / βιωματική προσέγγιση

Υλικά : Φωτογραφική μηχανή , Η/Υ, μικρόφωνο, λογισμικό παρουσίασης powerpoint.

Αρχικά η νηπιαγωγός δείχνει στα νήπια πώς χρησιμοποιείται η ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Πώς να εστιάζουν, πώς να «ζουμάρουν», πώς να «πραβάν» φωτογραφία. Επίσης τη δυνατότητα διαγραφής φωτογραφιών που δεν είναι καλές. Τα νήπια σε ζευγάρια (τυχαία επιλογή) φωτογραφίζονται (το ένα φωτογραφίζει το άλλο). Στη συνέχεια η νηπιαγωγός δείχνει στα νήπια πως αποθηκεύονται οι φωτογραφίες από την μηχανή στον υπολογιστή, δημιουργώντας ένα καινούριο φάκελο στις «Εικόνες μου» με όνομα «ΑΛΜΠΟΥΜ».

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά, χρησιμοποιώντας κατάλληλη ορολογία (διαφάνεια, εισαγωγή τίτλου, εισαγωγή φωτογραφίας κ.α.), πως μπορούν να δημιουργήσουν ένα Άλμπουμ στο πρόγραμμα powerpoint εισάγοντας κενή Διαφάνεια με τίτλο και αντικείμενο. Στην περιοχή του τίτλου το κάθε παιδί γράφει με κεφαλαία ή πεζά γράμματα το όνομά του και στην περιοχή του αντικειμένου, πατώντας το ανάλογο εικονίδιο εισάγει την φωτογραφία του από το αρχείο «ΑΛΜΠΟΥΜ» (σχήμα 1). Τα παιδιά πειραματίζονται στην αλλαγή μεγέθους των γραμμάτων, στην επιλογή γραμματοσειράς και χρώματος. Το κάθε παιδί επιλέγει το χρώμα, το μέγεθος και τη γραμματοσειρά που επιθυμεί.

Σχήμα 1 : Σελίδα από το «Άλμπουμ της Τάξης μου»

Σε επόμενη οργανωμένη δραστηριότητα με τη βοήθεια της νηπιαγωγού το κάθε παιδί παρουσιάζει τον εαυτό του μέσα από Προβολή παρουσίασης /εγγραφή αφήγησης. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός δείχνει στα νήπια τη δυνατότητα που υπάρχει ώστε να εμπλουτιστεί η παρουσίασή του Άλμπουμ μέσω της «Σχεδίασης και Κινήσεις». Επίσης τα νήπια αποφασίζουν να βάλουν τίτλο και τελευταία σελίδα στην παρουσίαση.

Έτσι χωρίζονται σε 4 ομάδες. Η πρώτη ομάδα φιλοτεχνεί την πρώτη σελίδα γράφοντας το σχολείο και το τμήμα και εισάγοντας ομαδική φωτογραφία. Η δεύτερη ομάδα αποφασίζει το τέλος της παρουσίασης και το γράφει. Η τρίτη ομάδα αποφασίζει για τη μορφή της παρουσίασης (μέσα από τη σχεδίαση διαφανειών) και η τέταρτη ομάδα για τον τρόπο παρουσίασης (μέσα από τις κινήσεις διαφανειών). Μόλις ολοκληρωθεί η δημιουργία του άλμπουμ η νηπιαγωγός παρουσιάζει το άλμπουμ στην ολομέλεια της τάξης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

Η δημιουργία του άλμπουμ αποτέλεσε το έναυσμα για την πραγματοποίηση και άλλων δραστηριοτήτων που προάγουν τον αναδυόμενο γραμματισμό, όπως παρακάτω:

1η Δραστηριότητα : «Μάντεψε ποιος είμαι»

Στόχος: Ανάγνωση: Να αναγνωρίζουν – διαβάζουν τα ονόματα των συμμαθητών τους.

Μεθοδολογία: Ατομικά, σε ζευγάρια ή ομαδικά.

Περιγραφή Δραστηριότητας: Γίνεται προβολή της παρουσίασης το «Άλμπουμ της Τάξης μου» με διαφορετική κίνηση των στοιχείων της διαφάνειας. Δηλαδή πρώτα το όνομα του παιδιού και στη συνέχεια η φωτογραφία του. Έτσι τα παιδιά αναγνωρίζουν- διαβάζουν το όνομα και στη συνέχεια εμφανίζετε η αντίστοιχη φωτογραφία σαν επιβεβαίωση ή μη αυτού που διάβασαν.

2η Δραστηριότητα: Παιχνίδι: «Βρες το όνομα του συμμαθητή σου»

Στόχος: Αλφαβητική γνώση: να αναγνωρίσουν το αρχικό γράμμα του ονόματος ή τα γράμματα της ομοιοκαταληξίας. Ανάγνωση: Να αναγνωρίζουν –διαβάζουν τα ονόματα των συμμαθητών τους.

Μεθοδολογία: Ατομικά, σε ζευγάρια ή ομαδικά

Περιγραφή Δραστηριότητας: «Βρες το όνομα του συμμαθητή σου» είναι ένα παιχνίδι που δημιουργήθηκε από τη νηπιαγωγό στο πρόγραμμα powerpoint και είναι κλειστού τύπου. Σε κάθε διαφάνεια υπάρχει η φωτογραφία ενός παιδιού και δίπλα είναι γραμμένα 2 ονόματα παιδιών της τάξης που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα ή έχουν την ίδια κατάληξη (σχήμα 2). Τα νήπια καλούνται να επιλέξουν το όνομα που αντιστοιχεί στο εικονιζόμενο άτομο. Αν πατήσουν το σωστό όνομα ακούγεται χειροκρότημα και ανοίγει μια σελίδα με χαμογελαστή φατσούλα. Τα παιδιά αρχικά στην ολομέλεια ή σε μεγάλη ομάδα και στη συνέχεια σε ζευγάρια ή και ατομικά παίζουν το παιχνίδι.

Σχήμα 2 : Σελίδα από το παιχνίδι «Βρες το όνομα του συμμαθητή σου»

3η Δραστηριότητα: «Βρες το όνομα που ταιριάζει»

Στόχος: Φωνολογική επίγνωση

Μεθοδολογία: Ατομικά, σε ζευγάρια ή ομαδικά

Περιγραφή Δραστηριότητας: Το «Βρες το γράμμα» είναι ένα παιχνίδι που δημιουργήθηκε από τη νηπιαγωγό στο πρόγραμμα παρουσίασης power point όπου σε κάθε διαφάνεια υπάρχει η ερώτηση: «Με ποιο όνομα ταιριάζει πχ. η Αναστασία;» . Το όνομα του παιδιού είναι διαφορετικό σε κάθε διαφάνεια (οι διαφάνειες είναι τόσες όσες και τα παιδιά της τάξης) και γραμμένο με άλλο χρώμα γραμματοσειράς για να το εντοπίζουν και να το διαβάζουν εύκολα τα παιδιά. Κάτω από την ερώτηση υπάρχουν δυο φωτογραφίες άλλων παιδιών της τάξης η μια εκ τω οποίων εικονίζει παιδί του οποίου το όνομα αρχίζει από το ίδιο γράμμα που αρχίζει και το όνομα του παιδιού στην εκφώνηση (π.χ. Αγγελική και Μαρία). Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ονόματα με τα ίδια αρχικά τα παιδιά προσπαθούν να ταιριάξουν την ομοιοκαταληξία (π.χ. «Με ποιο όνομα ταιριάζει η Κατερίνα» και οι επιλογές είναι (Μαρίνα – Σοφία) (εικόνα 3). Τα παιδιά θα πρέπει να επιλέξουν τη φωτογραφία η οποία εικονίζει το παιδί του οποίου το όνομα αρχίζει από ίδιο γράμμα ή έχει την ίδια ομοιοκαταληξία με αυτό της εκφώνησης. Κάνοντας κλικ πάνω στη σωστή φωτογραφία ακούγεται ήχος επιβράβευσης ενώ στη

λάθος δεν ακούγεται τίποτα. Τα παιδιά παίζουν το παιχνίδι πρώτα όλα μαζί χωρισμένα σε 2 μεγάλες ομάδες και στη συνέχεια το παίζουν στις αυθόρμητες δραστηριότητες είτε ατομικά ή σε ζευγάρια και ομαδικά.

Σχήμα 3: Σελίδα από το παιχνίδι «Βρες το γράμμα»

Επίσης τις φωτογραφίες των παιδιών που εναλλάσσονται τοποθετήθηκαν στην επιφάνεια εργασίας σαν wallpaper. Εκτυπώθηκε το «Άλμπουμ τις τάξης μας» και τοποθετήθηκε στη βιβλιοθήκη. Εκτυπώθηκαν και κολλήθηκαν οι φωτογραφίες και με την τεχνική της ζωγραφική και τους κολάζ δημιουργήθηκε μια ομαδική εργασία με θέμα «Η τάξη μας».

Τέλος, «Το Άλμπουμ της τάξης μας» παρουσιάστηκε στους γονείς και στο τμήμα της Α' δημοτικού στα πλαίσια του προγράμματος της μετάβασης των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο, καθώς και στάλθηκε ηλεκτρονικά στα νηπιαγωγεία με τα οποία καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους συνεργαζόμασταν σε κοινές δράσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Η/Υ ως εκπαιδευτικό εργαλείο είναι ιδιαίτερα ελκυστικός για τα παιδιά, με αποτέλεσμα να κινητοποιεί το δυναμικό των παιδιών (ενδιαφέρον, περιέργεια, προσοχή) και να δημιουργεί έτσι κίνητρα για την ενασχόληση του μ' αυτόν. Επιπλέον η συγκεκριμένη δράση ήταν επικεντρωμένη στα ενδιαφέροντα των παιδιών, αφορούσε προσωπικά τα ίδια, και για το λόγο αυτό ήταν πρόθυμα και εκδήλωναν μεγάλη επιθυμία για συμμετοχή.

Όσον αφορά στη διδακτική μεθοδολογία η προαναφερθείσα διαδικασία έδωσε τη δυνατότητα στα παιδιά να εργαστούν συνεργατικά, προκειμένου να λύσουν ένα πρόβλημα και να φτάσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Αναφορικά με την επίτευξη των τεχνολογικών στόχων τα νήπια ήρθαν σε επαφή με τον Η/Υ και τις δυνατότητες του. Ειδικότερα, έμαθαν να χρησιμοποιούν τα περιφερειακά μέρη του υπολογιστή (πληκτρολόγιο, ποντίκι), την ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και το λογισμικό παρουσίασης. Η δράση αυτή έδωσε την ευκαιρία σε νήπια που δεν είχαν ξαναέρθει σε επαφή με Η/Υ να εξοικειωθούν με τις Νέες Τεχνολογίες και τις εφαρμογές τους και να αναπτύξουν δεξιότητες τεχνολογικού – ψηφιακού γραμματισμού. Τα παιδιά που συμμετείχαν στη δράση ενθουσιάστηκαν και εξέφρασαν την επιθυμία να ακολουθήσουν και άλλες δραστηριότητες τέτοιας μορφής.

Παράλληλα όμως επιτεύχθηκαν και οι στόχοι του αναδυόμενου γραμματισμού όπως είχαν αρχικά τεθεί. Όλα τα νήπια έμαθαν να γράφουν και να αναγνωρίζουν - διαβάζουν το όνομα τους και το όνομα των συμμαθητών τους. Όλα είχαν την ευκαιρία

να παράγουν δομημένο προφορικό λόγο μέσα από τη διαδικασία της αυτοπαρουσίασης. Τα παιχνίδια ενίσχυσαν αβίαστα τη φωνολογική επίγνωση των νηπίων και ταυτοχρόνως απέκτησαν αλφαβητική γνώση των γραμμάτων. Χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση δύο παιδιών που δεν μπορούσαν να γράψουν το όνομά τους στο χαρτί και στον υπολογιστή κατάφεραν αβίαστα να το γράψουν. Αυτό ενδεχομένως σημαίνει ότι αναγνώριζαν τα γράμματα του ονόματός τους όμως δεν είχαν αναπτύξει την αντίστοιχη κινητική δεξιότητα για να μπορούν να κρατήσουν σωστά το μολύβι και να γράψουν.

Πρέπει να επισημανθούν και οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα παιδιά. Κάποια δυσκολεύτηκαν στη χρήση του ποντικιού, άλλα στον εντοπισμό των γραμμάτων στο πληκτρολόγιο κυρίως για όσα παιδιά έγραφαν με πεζά γράμματα, και στο να συγχρονιστούν με την έναρξη εγγραφής αφήγησης, και τέλος εισαγωγής της φωτογραφίας του ονόματος κ.λπ. Ακριβώς για τον λόγο αυτό η νηπιαγωγός ήταν συνεχώς δίπλα, καθοδηγούσε, διαμεσολαβούσε και υποστήριζε τα παιδιά να εξοικειωθούν και να αυτονομηθούν σταδιακά στη χρήση του Η/Υ.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ότι με τη συμμετοχή των παιδιών σε ανάλογες δραστηριότητες επιτυγχάνονται στόχοι και από άλλους τομείς της ανάπτυξης του παιδιού όπως λεπτοί χειρισμοί, συντονισμός ματιού – χεριού (ψυχοκινητικός), ανάπτυξη αυτονομίας και καλλιέργεια αλληλοβοήθειας και συνεργασίας (κοινωνικοσυναισθηματικός).

Γενικότερα για τη μαθησιακή διαδικασία με τον Η/Υ τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα ελέγχου και αυτοελέγχου της δραστηριότητας. Μπορούν εύκολα να διορθώσουν το λάθος τους και να επαναλάβουν τις δραστηριότητες – παιχνίδια όσες φορές θέλουν γεγονός που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης. Τέλος μπορούν να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της εργασίας τους με τρόπο παραστατικό και ζωντανό.

Συνοψίζοντας, οι ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο και κυρίως ο Η/Υ είναι ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια της νηπιαγωγού, γιατί όπως έχει αναφερθεί «Με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της κίνησης, των συμβόλων, της εικόνας, του ήχου και του χρώματος ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει κατάλληλες δραστηριότητες με στόχο την ανάπτυξη λεξιλογίου, καλλιέργειας φωνολογικής επίγνωσης, γραφής, κατανόησης κειμένου, και ανάγνωσης. Έτσι βοηθά τους μαθητές του στο πέρασμα από τον αναδυόμενο στον συμβατικό γραμματισμό και στο γεφύρωμα της απόστασης ανάμεσα στην προφορική και γραπτή επικοινωνία...» (Ηλιάδου, κ.ά. 2005).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Νιώθουμε την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε τις συναδέλφισσες, νηπιαγωγούς Καραντώνη Ζηνοβία, Χονδροματίδου Παρθένα και Σγούρου Κατερίνα από το 2^ο Νηπιαγωγείο Μακροχωρίου και 17^ο Νηπιαγωγείο Βέροιας αντίστοιχα, για την συνεργασία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των δραστηριοτήτων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γώτη Ε & Ντίνας Κ. (υπό δημοσίευση). Τα Κειμενικά Είδη στο Νηπιαγωγείο : Η Περίπτωση του Ονόματος , ανακοίνωση στο 3^ο Διεθνές Συνέδριο Προσχολικής Αγωγής "Η έρευνα στην παιδική ηλικία: Προσδιορίζοντας ένα νέο ερευνητικό τοπίο", Ιωάννινα 12/5/2012.

Γώτη Ε. (2010). Οι γλωσσικές δεξιότητες των νηπίων υπό το πρίσμα του αναδυόμενου γραμματισμού: Η συμβολή των κειμένων, Δημοσίευτη Διδακτορική διατριβή. ΠΔΜ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών.

Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π. & Μπασαγιάννη Ε. (2006). Οδηγός Νηπιαγωγού – Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί και Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης, ΥΠΕΠΘ.

Ηλιάδου Β., Ντίνας Κ., Φαχαντίδης Ν. (2005). Εκπαιδευτικό λογισμικό γλωσσικής διδασκαλίας για την προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση, Πρακτικά 3ου Συνεδρίου στις ΤΠΕ, Σύρος, 13-15 Μαΐου 2005 (ανακτήθηκε στις 21/3/2013 από <http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe842.pdf>).

Καπραβέλου, Α. & Λέμα, Ι. 2008. Πλεονεκτήματα και Όρια της Χρήσης Η/Υ για τη διδασκαλία των μαθημάτων στο σχολείο, 1^ο Πανελλήνιο συνέδριο Ημαθίας «Ψηφιακό υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών». (ανακτήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2013 από http://ekped.gr/praktika/filo/10_41k.swf).

Κουτσοβάνου Ε. (2000). Πρώτη Ανάγνωση και Γραφή – Στρατηγικές Διδακτικής, Αθήνα : Εκδόσεις ΟΔΥΣΣΕΑΣ.

Νέο Σχολείο: Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό. Πρόγραμμα Σπουδών για τις ΤΠΕ στην Προσχολική και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (αφορά τα νέα πιλοτικά Ολοήμερα, και όχι τα Ολοήμερα με ΕΑΕΠ). Ταυτότητα έργου: «Πράξη «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη», με κωδικό MIS 295450 και ειδικότερα στο πλαίσιο του Υποέργου 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων» (ανακτήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2013 από http://primedu-tpe.sch.gr/images/mydata/mathima_tpe/tpe_prosxoliki_prwtobathmia.pdf).

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου – Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου – Μαθησιακές περιοχές (ανασύρθηκε από <http://www.dipevath.gr/index.php/anaksxolikvnsymboulvn/prosxolikiekpaideysi/162-analytiko-progr-nhpiagwg/2247-enhmerwsh-nea-ekpka-prog-nhpiagwgwn.html>).

Παπούλια-Τζελέπη, Π. (Επιμ.) (2001). Ανάδυση του Γραμματισμού. Αθήνα : Εκδόσεις Καστανιώτη.

Ράπτης Α. – Ράπτη Α. (2004). Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας, Ολική Προσέγγιση, τόμος Α', Αθήνα: Εκδόσεις Αριστοτέλης Ράπτης

Τζήμα Α. & Γώτη Ε (2013). «Επτά Γράμματα Μία Ιστορία» : Αξιοποίηση των ΤΠΕ σε Δραστηριότητες Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο, ανακοίνωση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΤΠΕ «Η Εκπαίδευση στην Εποχή των ΤΠΕ», Αθήνα 19/10/2013 (Υπό δημοσίευση).

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, Αθήνα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Adams, M.J. (2003). Alphabetic anxiety and explicit, systematic phonics instruction: A cognitive science perspective, In S. B. Neuman & D.K. Dickinson (Eds.), Handbook of early literacy research (pp. 66-80), New York: Guilford Press.

Curto L.M., Morillo, M.M. & Teixido, M.M. (1998). Γραφή και Ανάγνωση Ι, ΙΙ, Αθήνα : ΟΕΔΒ.

Ferreiro, E. & Teberosky, A. (1982), Literacy before schooling, Exeter, NH: Heinemann.

Teale, W., & Sulzby, E. (1986), Emergent literacy as a perspective for examining how young children become writers and readers, Introduction in Emergent literacy: Writing and reading. Norwood, NJ: Ablex Publishing Corporation.

Whitehurst, G. J. & Lonigan, C. J. (1998). Child Development and Emergent Literacy, *Child Development*, 69 (3), 848-872.